

SECTORBREED ADVIESBUREAUS

Nederlandse adviessector gaat nog steeds diep gebukt onder moeilijke markt

Consultancybureaus hebben sinds 2008 gemiddeld ruim 20% omzet ingeleverd

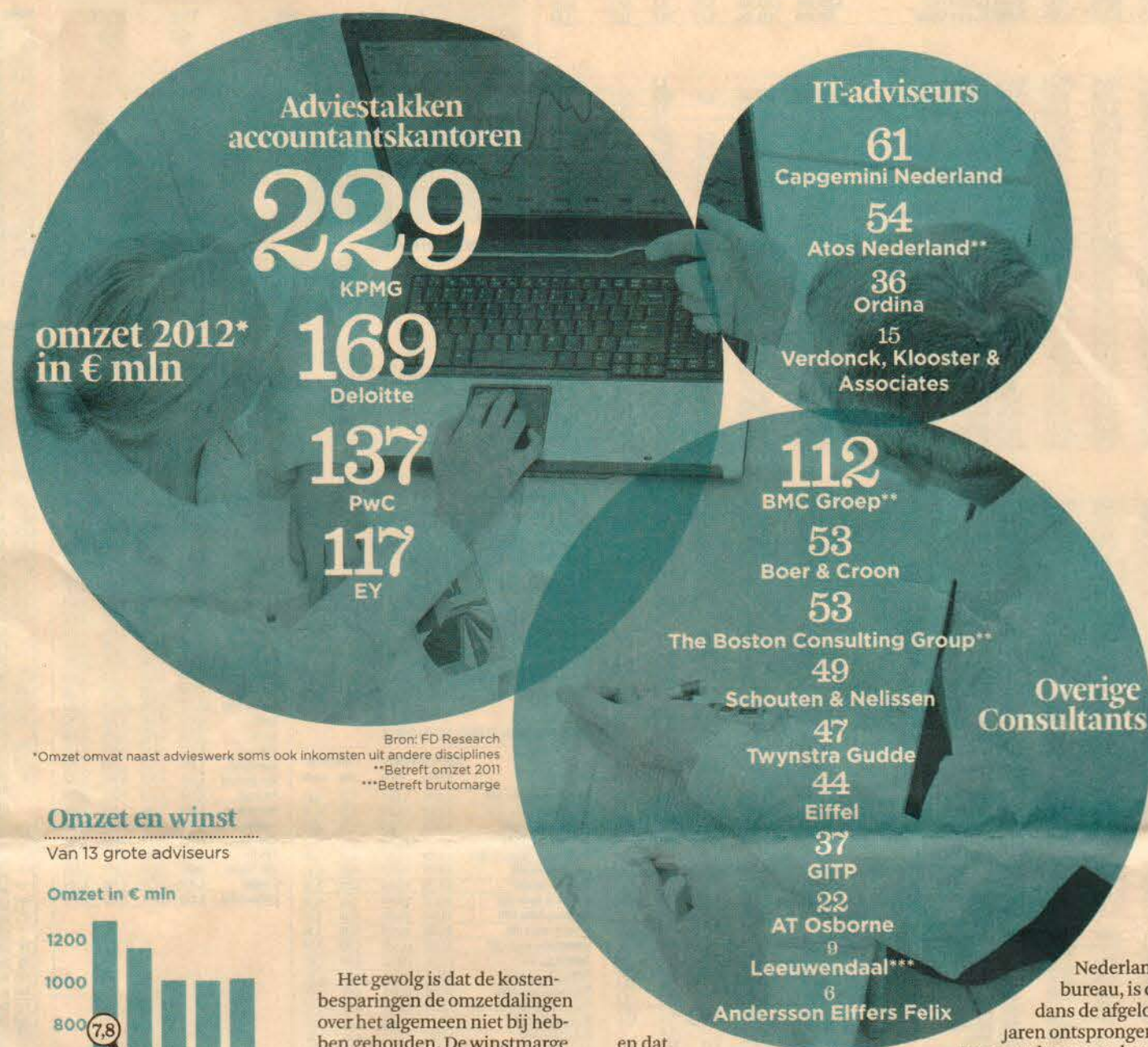
Jeroen Piersma en Pim Kakebeeke
Amsterdam

De Nederlandse adviessector heeft opnieuw een moeilijk jaar achter de rug, zo blijkt uit een onderzoek naar de jaarverslagen over 2012. Bij vrijwel alle onderzochte consultancybureaus is de omzet afgenomen. Alleen door de kosten mee te laten dalen, slaagden de meeste bureaus erin het resultaat op peil te houden. Vaak gaat het echter om een marginaal resultaat, terwijl verschillende bureaus nog steeds in de verliezen zitten. Ook 2013 wordt een zwaar jaar, zeggen bestuurders in een toelichting op de jaarverslagen.

Sinds 2008 hebben de dertien onderzochte adviesbureaus gemiddeld ruim 20% omzet ingeleverd. In vrijwel alle jaarverslagen wordt gerept van moeilijke marktomstandigheden. Overheid en bedrijfsleven staan al een paar jaar op de rem als het gaat om het vergeven van adviesopdrachten. Ook de markt voor detachering van adviseurs is vrijwel stilgevallen.

Het belangrijkste antwoord van de bureaus op de slechte markt is snijden in de kosten. Bij veel bureaus dalen de kosten in 2012 net zo hard als de omzet, soms zelfs harder. Een belangrijke trend is het vervangen van vaste medewerkers door zzp'ers. Maar ook andere kostencategorieën, zoals huisvesting en ondersteunend personeel, liggen onder de loep. Zo is Twynstra Gudde erin geslaagd een verlies om te buigen in een winst. 'We zijn heel trots op dit resultaat', zegt bestuurder Ellen Peper.

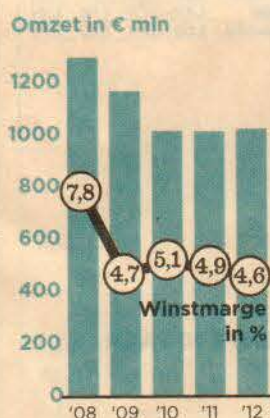
Maar er zit een grens aan kostenbesparingen. Theo Camps, bestuursvoorzitter van Berenschot, stelt vast dat zijn bureau op het punt van flexibilisering alles wel gedaan heeft. 'Wat overblijft is een tamelijk inflexibel bouwwerk van vaste medewerkers.' Peper van Twynstra zegt: 'Je kunt mensen niet zomaar in een flexibele schil zetten. Zo lang we een winstgevend bedrijf zijn hebben we ons te houden aan de rechten van werknemers.' Bovendien moeten kantoren als Berenschot en Twynstra ook jonge mensen blijven aannemen en investeren in hun opleiding, met het oog op de personeelsopbouw en toekomstige groei.

Bron: FD Research
*Omzet omvat naast advieswerk soms ook inkomsten uit andere disciplines
**Betreft omzet 2011
***Betreft brutomarge

Omzet en winst

Van 13 grote adviseurs

Het gevolg is dat de kostenbesparingen de omzetsdalingen over het algemeen niet bij hebben gehouden. De winstmarge van de dertien onderzochte bureaus is in de periode 2008 tot en met 2012 gedaald van gemiddeld 7,8% tot 4,6%.

Voor de bureaus die veel werk voor de overheid doen, hebben het zwaar. De bezuinigingsoperaties bij de overheid hebben diepe bressen geslagen in de adviesopdrachten. Bovendien maakt de overheid veel minder gebruik van adviseurs die door de bureaus worden gedetacheerd. Daar komt bij dat de overheid tegenwoordig beschikt over pools van overtollige ambtenaren die steeds vaker worden ingezet voor adviestaken. Camps van Berenschot ziet deze 'inbesteding' met lede ogen aan. 'Het is werk dat niet meer naar de markt toekomt

en dat is in toenemende mate een lastig punt voor ons.'

Berenschot is voor ongeveer de helft van zijn opdrachten aangewezen op de overheidsmarkt. Bij Twynstra is dat zelfs nog wat meer. Maar ook de ICT-adviseurs van een bedrijf als Ordina voelen de klappen van de overheidsmarkt. 'Bij Ordina is de overheidsconsulting teruggelopen van 170 naar 60 man', zegt bestuursvoorzitter Stépan Breedveld. Ordina lijdt verlies op deze activiteiten. Daar staan andere consultingactiviteiten tegenover die wel winstgevend zijn. 'Als je echt afhankelijk bent van de overheid, heb je een fors probleem.'

Boer & Croon, het derde grote

Zandhuis: 'In de hele branche heerst overcapaciteit en prijsdruk. We gaan door een moeilijke periode.'

Ook de vooruitzichten op de korte termijn zijn nog niet goed. Bureaus als Berenschot en Twynstra zien ook in 2013 geen groei. Camps: 'De markt krimpt in 2013 zeker net zo hard als in 2012. Misschien nog wel harder.' Twynstra-bestuurder Peper hoopt dit jaar de omzet van 2012 vast te houden.

Een iets ander geluid komt van het grote accountants- en advieskantoor PwC. De adviespraktijk groeide in het gebroken boekjaar 2011-2012 met 19%, maar dat was uitsluitend te danken aan acquisities. Autonoom daalde omzet met ongeveer 5%. 'Maar dit jaar is er weer sprake van organische groei', zegt bestuurder Ad van Gils. De groei zit vooral in wat hij 'grote transformatieprojecten' noemt: internationale bedrijven die hun logistieke stromen optimaliseren. PwC profiteert daarbij dankzij zijn internationale netwerk van het aantrekken van de economie buiten Nederland.

De puur Nederlandse kantoren hebben voorlopig nog te maken met een achterblijvende economie in Nederland. Maar ook zij moeten op zoek naar groei, omdat de kostenbesparingen niet eeuwig door kunnen gaan. Vandaar dat alle bureaus sleutelen aan wat zij noemen hun portfolio van activiteiten.

Breedveld van Ordina ziet minder brood in detachering en wil opschuiven naar echte adviesopdrachten. Berenschot sleutelt niet alleen aan zijn portfolio, maar richt zich ook op het buitenland, zegt Camps. Twynstra heeft 'duurzame samenwerkingsverbanden' gesmeed met andere adviesbureaus en pakt complexe projecten aan.

Werkt dat allemaal niet, dan is er nog altijd de mogelijkheid van consolidatie. Zandhuis van Boer & Croon weet dat veel bureaus in gesprek zijn over fusies en overnames. 'Wij niet overigens', voegt hij er onmiddellijk aan toe. Bekende voorbeelden zijn Conquaestor dat eerder dit jaar besloot samen te gaan met accountantskantoor Grant Thornton en Roland Berger dat in gesprek zou zijn met de Big 4-kantoren. Hoe langer de crisis duurt, des te groter de kans dat er nog meer namen vallen in verband met een fusie of overname.

Voor de adviesbureaus die veel werk doen voor de Nederlandse overheid hebben het heel zwaar